

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

ਐੱਸ.ਸੀ.ਏ. 1955 ਦੇ 9-ਡੀ

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (1908 ਦਾ V)— ਧਾਰਾ 109(ਏ) ਅਤੇ 110— ਇਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸੀ- ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀ ਧਾਰਾ 110, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੈਸੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 110 ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ", ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ।

ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਜੇ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਚੰਗਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਆਦਿ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਪੂਰੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 110, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਸਲ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 110, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਬਰਾਮਣਿਆ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਸੇਲਮਲ (1), ਅਤੇ ਮੰਗੀਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਲਕਸ਼ਮਮਾ (2), ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁੰਦਰਸਵਾਮੀਰ (3), ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 133 ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਅਤੇ 110 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਮਿਤੀ 28 ਸਤੰਬਰ, 1955, 1954 ਦੇ 104-ਡੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਰ.ਐਫ.ਏ. 1954 ਦੀ 104-ਡੀ।

1951 ਦਾ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 807, ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੀ. ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਮਾਗੋ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, 5 ਜੂਨ, 1954 ਨੂੰ।

ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਹਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਜੱਜਮੈਂਟ

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ. ਇਹ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 28 ਸਤੰਬਰ, 1955 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ 1939 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1946 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ 1948 ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 161, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ 2 ਅਗਸਤ, 1949 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੱਤਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੂਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ। 5,100 ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। 15, ਮੰਗੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੀ ਗਈ ਆਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 109 (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 110, ਪਹਿਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਲ- ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਰੁਪਏ 20,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ: ਕਿ ਉਸਦਾ ਮੁਵੱਕਿਲ 36 ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 1974 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ 1949 ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ 24,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ। ਤਨਖਾਹ ਵਜੋਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭੱਤੇ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਿਆ ਜਿੱਥੇ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਪੋਸਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਿਣੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੁੰਦਰਸਵਾਮੀਰ (1) 'ਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ 4,560/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਅਤੇ 110 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1838 ਦਾ ਆਰਡਰ ਇਨ ਕਾਉਂਸਿਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਉਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੇ ਸਾਲਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪੂੰਜੀਕ੍ਰਿਤ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 1838 ਦੇ ਆਰਡਰ ਇਨ ਕਾਉਂਸਿਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਪੋਸਟ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਗਣਨਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਢੰਗ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤਮ ਹੁੰਦਾ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ। ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਆਮ ਵਪਾਰਕ ਮਿਆਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਲ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਉਹ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਨੁਕਸਾਨ ਪੋਸਟ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਹਨ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ, ਹਰਜਾਨਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਰਖਾਸਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਜਬ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਰਜਾਨੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁਦਈ ਜ਼ਖਮੀ ਨੇ ਇਹ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਨਖਾਹ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਕਮਾਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਚੰਗਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਆਦਿ। ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਕਾਏ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 110, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਛੁੱਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 109 (ਸੀ), ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 20,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਨਿਪਟਾਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 110, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਪੈਰਾ 2 ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੈ ਅਪੀਲ (ਸੁਬਰਾਮਣੀਆ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਸੇਲਮਲ (1), ਅਤੇ ਮੰਗੀਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਲਕਸ਼ਮੀ (2) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 (ਸੀ), ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਏ ਸੀਟੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ 24 (ix) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 110, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 109(ਸੀ), ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 109(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੌਲਤ, ਜੇ.— ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੀਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਓਹਨਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated by: Vikas Nabh